

Vergaderjaar 2004–2005

24 252

Aanpassing regelgeving met betrekking tot de advocatuur

Nr. 4

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 mei 2005

1. Inleiding

Bij de begrotingsbehandeling 2003 is vanuit uw Kamer gevraagd naar de afschaffing van het verplicht procuraat. Ik heb toen aangekondigd een werkgroep in het leven te roepen, die een voorstel moet doen betreffende afschaffing van het procuraat en aangegeven dat ik u zou informeren over het vervolgtraject. Met deze brief voldoe ik aan die toezegging.

Op 9 juli 2004 (29 279, nr. 11) zond ik u mijn brief «Naar een slagvaardiger rechtspleging». In die brief heb ik aangegeven dat het uitgangspunt van mijn beleid in deze kabinetsperiode is de slagvaardigheid van de rechtspraak te behouden en zoveel mogelijk randvoorwaardelijk te faciliteren. Eén van de hoofdlijnen van dat beleid is te zorgen voor een eigentijds stelsel van rechtspraak dat aan de rechter alle nodige faciliteiten biedt om zijn door de (Grond)wetgever opgedragen taak goed te kunnen uitoefenen. Doel is de modernisering van de civiele rechtspraak. Veel van de initiatieven in het kader van die modernisering van de civiele rechtspraak worden, onder regie van de Raad voor de rechtspraak, ondernomen door de rechterlijke macht zelf. In dat verband moet onder meer gedacht worden aan het sectorprogramma voor de civiele sectoren. Waar modernisering evenwel wijziging van wetgeving vraagt, ligt het initiatief bij mij, zoals bijvoorbeeld bij de herziening van het griffierechtenstelsel of voorstellen van de Europese Commissie om te komen tot een Europees betalingsbevel en een geringe-vorderingenprocedure. Voor het afschaffen van het verplicht procuraat geldt hetzelfde.

Voor- en tegenstanders van het afschaffen zijn het er over eens dat het procuraat in zijn huidige vorm nu niet meer zou worden ingevoerd. De procureur als tussenschakel bij het procederen bij een «vreemde» rechtbank was een noodzakelijke figuur in een tijd van geringe mobiliteit, het ontbreken van moderne communicatiemiddelen en het ontbreken van een landelijk rolreglement. De tijd lijkt rijp om afscheid te nemen van deze figuur, die noch in strafzaken, noch in bestuurszaken en evenmin in civiele

kantonzaken is voorgeschreven. Ik hecht eraan ook in uw richting te benadrukken dat het afschaffen alleen een succes wordt wanneer alle partners die betrokken zijn in dit proces, zoals de gerechten, de advocatuur, de Raden voor rechtsbijstand, goed zijn voorbereid op het moment dat het verplicht procuraat daadwerkelijk wordt afgeschaft.

2. Stand van zaken

Bij brief van 30 januari 2004 heb ik de Raad voor de rechtspraak, de Nederlandse orde van advocaten, de Raden voor rechtsbijstand en de Consumentenbond een reactie gevraagd op het voorstel van de ambtelijke werkgroep Afschaffing verplicht procuraat. Het voorstel is tevens op de website van mijn ministerie gepubliceerd. Daaraan is in de juridische media aandacht gegeven. Op de websitepublicatie hebben zestien personen en organisaties gereageerd. Het waren individuele advocaten, twee van de gerechtshoven, de Adviescommissie burgerlijk procesrecht en het Verbond van verzekeraars. Twaalf van de in totaal twintig adviezen waren zonder meer positief over het voorstel tot afschaffing. In een aantal andere reacties werd nadrukkelijk gewezen op een aantal probleem-punten. Zo werden opmerkingen gemaakt over de griffierechteninning, het toezicht binnen de advocatuur en de werkprocessen bij de griffies. Ik onderken veel van de benoemde bezwaren en kom daarom tot het volgende. Allereerst steun ik de totstandkoming van een landelijk advocatentableau (3). De relatie van het af te schaffen procuraat tot de invoering van het zogenoemde elektronisch berichtenverkeer (4) en de griffierechteninning (5) wordt nauwlettend in de gaten gehouden. Voor de cassatie-advocatuur stel ik voor het bestaande regime te handhaven zolang niet is beslist op de aanbevelingen van de Commissie cassatie-advocatuur (6).

3. Landelijk advocatentableau

Ik ben voornemens u voor te stellen de Nederlandse orde van advocaten bij wet verantwoordelijk te maken voor het bijhouden van de basisregistratie van advocaten: het landelijk advocatentableau. Nu houden de 19 rechtbanken ieder voor het eigen arrondissement het advocatentableau bij en hebben ook de Nederlandse orde van advocaten, de vijf Raden voor rechtsbijstand en de negentien plaatselijke advocatenordes soortgelijke registraties. Een basisregistratie van advocaten zou gelijktijdig de landelijke en plaatselijke ordes, de gerechten (inclusief de Hoge Raad) en de Raden voor rechtsbijstand kunnen bedienen en brengt een besparing in de bestuurslasten bij deze organisaties. Ook zonder afschaffing van het verplicht procuraat heeft een basisregistratie overigens grote waarde voor de bovengenoemde organisaties. Om die reden is met de totstandkoming van de basisregistratie reeds een aanvang gemaakt door de betrokken organisaties. Er wordt naar gestreefd dat de basisregistratie reeds in 2005 functioneert. Tot de wetwijziging gebeurt dit zodanig dat de bestaande wettelijke verantwoordelijkheden worden gerespecteerd.

4. Elektronisch berichtenverkeer

Procureurs nemen bij civiele rechtbankzaken bepaalde voorbereidende en administratieve procesverrichtingen voor hun rekening. De afschaffing van het procuraat heeft als gevolg dat in de toekomst mogelijk een deel van deze procesverrichtingen door de griffies uitgevoerd gaat worden. Bovendien neemt door de afschaffing van het verplicht procuraat het aantal verschillende advocaten dat rechtstreeks bij een gerecht procedeert sterk toe. Beide ontwikkelingen kunnen leiden tot een werklaststijging bij de gerechten. In het verlengde daarvan heeft de Raad voor de rechtspraak aangegeven dat hij om de genoemde werklaststijging zoveel als mogelijk

op te vangen, elektronisch rolberichtenverkeer ontwikkelt voor het verkeer tussen gerechten en advocatuur. De Raad voor de rechtspraak verwacht in 2007 gereed te zijn voor elektronische rolberichten. Om de overgang naar elektronisch berichtenverkeer te vereenvoudigen, is de Raad voor de rechtspraak met gerechten in overleg in alle arrondissementen de rolzitting schriftelijk te laten plaatsvinden.

In het wetsvoorstel dat ik thans aan het voorbereiden ben, zal daarom ook expliciet de mogelijkheid worden geboden voor elektronisch berichtenverkeer. Bezien zal worden of reeds voor 1 juli 2007 pilots mogelijk zijn.

5. Griffierechteninning

Griffierechten worden in het huidige stelsel in veel gevallen via een rekening-courant van de procureur geïnd. De Raad voor de rechtspraak onderzoekt welke praktische problemen zich kunnen voordoen als het verplichte procuraat wordt afgeschaft. Ik zal samen met de Raad voor de rechtspraak bekijken hoe deze kunnen worden ondervangen.

6. Cassatie-advocatuur

17 Augustus 2004 heb ik het rapport van de Commissie cassatie-advocatuur (Commissie Neleman) overhandigd gekregen. De commissie adviseert wetgeving te initiëren die inhoudt dat de bevoegdheid tot optreden als advocaat bij de Hoge Raad in civiele zaken afhankelijk is van het voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen, in plaats van het huidige stelsel, waarin inschrijving van een advocaat in het arrondissement Den Haag noodzakelijk en voldoende is voor de bevoegdheid als cassatie-advocaat in burgerlijke zaken op te treden.

Ik beraad mij op een standpunt over het rapport. Overeenkomstig het advies van de commissie ben ik in overleg met de Nederlandse orde van advocaten. Ik zal voorstellen dat de huidige situatie vooralsnog gehandhaafd blijft, zodat de bevoegdheid tot optreden als advocaat bij de Hoge Raad in civiele zaken beperkt blijft tot advocaten uit het arrondissement Den Haag.

7. Wetsvoorstel

Inmiddels wordt een concept voor een wetsvoorstel voorbereid tot afschaffing van het verplicht procuraat. Ik verwacht het dit voorjaar voor advies voor te leggen aan de belanghebbende organisaties. Inwerkingtreding is vooralsnog beoogd op 1 juli 2007.

8. Website

Alle documenten die tot het project afschaffing verplicht procuraat behoren zijn opgenomen op de website van mijn ministerie. Tot de opgenomen documenten behoren alle rapporten die sinds 1995 over dit onderwerp zijn verschenen, het consultatiedocument met de bijbehorende brieven en de reacties daarop, alsmede deze brief.

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner